



Reconstrucció ideal del Puig de Sitges en època ibèrica, segles III-II abans de Crist. (Il·lustració de Sergi Segura).



Fragment de ceràmica grega àtica del segle IV abans de Crist, trobada a l'excavació del carrer Major 4-6 (2015).

© Arxiu fotogràfic de Joan García Targa

El Puig de Sitges i el seu origen ibèric i romà

L'any 1988 es va dur a terme la primera excavació arqueològica al Puig de Sitges, concretament en una de les dependències de l'Arxiu Històric. Es van posar al descobert les restes de dos sitges ibèriques d'emmagatzematge de cereals que, posteriorment, es van transformar en espai per abocar-hi escombraries.

Abans d'aquesta primera documentació es tenia constància d'un seguit de troballes casuals als carrers adjacents al carrer Major, així com al jardinet on es localitza l'escultura dedicada al Dr. Pérez-Rosales, juntament amb un considerable lot de materials ceràmics recuperats per la Sra. Teresa Ferrer durant la realització d'unes obres dins l'Ajuntament l'any 1974.

Des de la primera intervenció fins al 2021 han passat 33 anys de seguiments d'obres, excavacions i estudi de les estructures i dels materials arqueològics recuperats. Aquest intens treball ha estat possible gràcies a la normativitat establerta pel Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya; els promotors privats han hagut de respectar aquesta reglamentació i la col·laboració de la Regidoria d'Urbanisme de l'Ajuntament de Sitges.

Les setze excavacions i/o seguiments efectuats durant aquests anys han permès definir els límits de l'espai que hem anomenat com a Puig de Sitges, concepte on es barreja la vessant topogràfica i geogràfica amb l'idea d'una unitat urbana arqueològica que coincidiria, amb bona mesura, amb l'actual casc antic de la vila. Aquest espai s'estendria en la zona on es troben l'Ajuntament, la Rectoria, l'Arxiu, la Biblioteca, el Mercat i l'Església, de poc més d'una hectàrea, completada amb bona part del carrer Major, carrers Nou, Carreta, Tacó, arribant fins a la casa de Can Falç i als carrers Bernat de Fonollar, Davallada i carrer d'en Bosch.

Durant les excavacions arqueològiques efectuades en tota aquesta zona s'han pogut recuperar evidències estructurals i materials de les ocupacions ibèrica, romana, medieval i moderna del municipi. Les restes d'estructures són bàsicament murs de cases, dipòsits per premsat de raïm, magatzems i sitges excavades als sediments naturals, totes cobertes o destruïdes total o parcialment per fases històriques posteriors d'ocupació.

Respecte als materials, cal destacar els milers de fragments de materials culturals recuperats a les excavacions de l'Ajuntament (2001-2002 i 2016-2017), carrer Nou (1999-2001), Biblioteca (2014), carrer Fonollar (2013), carrer Major, 3-5 (2015) i carrer d'en Bosch (2014). Lògicament els fragments de ceràmica són majoritaris, destacant les produccions locals, però amb una important presència de bocins i algunes peces senceres procedents de Grècia, del sud d'Itàlia, Eivissa, nord d'Àfrica, França i sud de la Península Ibèrica, constatant que des del segle V abans de Crist fins el segle III després de Crist, la costa sitgetana estava connectada amb les xarxes comercials de la Mediterrània. També es disposa d'un repertori d'evidències metàl·liques (en bronze, ferro, plom), òssies d'animals, restes de llavors carbonitzades i molins per la molta de gra fets amb pedres diverses (granit, calcària).

De les excavacions més recents en destaca, per la seva rellevància, l'efectuada a l'interior de la planta baixa de l'Ajuntament. L'any 2016 l'arquitecte de l'Ajuntament, el Sr. Albert Bargués i Grau, coordinador de les obres de millora de la Casa de la Vila, em va encarregar la realització d'un seguit de sondejos/cales en diverses dependències per comprovar si les restes arqueològiques que vàrem excavar durant les obres anteriors (ascensor i sanitaris) tenien continuïtat en d'altres habitacions.

Seguint aquesta directriu, es van efectuar tretze sondejos repartits pel vestíbul, els espais situats a la banda dreta, fons i banda esquerra d'aquesta planta baixa. Quin va ser el resultat dels treballs, que es van allargar durant dos mesos i mig? Doncs la documentació de noves sitges d'època ibèrica i romana, de restes de murs pertanyents al castell de Sitges, d'estructures modernes relacionades amb el processat del raïm, d'escales i dipòsits relacionats amb obres i remodelacions dels diversos espais de l'Ajuntament, antic Castell-Palau en l'època de Bernat de Fonollar durant el primer quart del segle XIV.

La rellevància de les restes excavades durant els anys esmentats, juntament amb les de 2001-2002, transformen la planta baixa de la Casa de la Vila en un clar referent de la història del municipi i, per tant, en un indret de gran interès arqueològic, patrimonial, històric i, fins i tot, en un reclam turístic.

Amb l'objectiu de donar a conèixer aquestes evidències es va proposar a la Regidoria de Cultura la realització d'un seguit de visites que, iniciant-se a les restes esmentades de l'Ajuntament, recorren els diversos indrets on s'han efectuat excavacions, els trams de la muralla i els carrers del Puig de Sitges. En veure l'èxit d'aquesta iniciativa es va estendre la proposta a les escoles sitgetanes, que han incorporat la visita al Puig de Sitges com a part de les sortides anuals.

Posteriorment, al mes de juliol de 2020 es va presentar el llibre *Puig de Sitges; entre els ibers, romans i l'actualitat*, publicació coordinada per en Joan Garcia Targa i amb la col·laboració de la Carme Muntaner, on nens d'època ibèrica i medieval ens expliquen alguns aspectes de la vida quotidiana del passat.

Aprofitant l'interès de la Regidoria de Cultura en vers del seu patrimoni, es va dur a terme una neteja de les restes excavades l'any 2016 i la ubicació de dues vitrines i plafons explicatius. Es va encarregar a l'arqueòleg i il·lustrador Sergi Segura una recreació històrica de com creiem que podria ser el poblat

ibèric als segles III-II abans de Crist. També es va efectuar una selecció de peces i fragments rellevants que ajuden també a entendre i situar Sitges com un jaciment ibèric rellevant dins la Cossetània. A finals de 2020, vam poder ubicar tot aquest material didàctic mercès a la col·laboració del Consorci del Patrimoni de Sitges, que ens va facilitar les vitrines.

A títol de conclusions

Com resulta evident, a partir d'aquesta breu descripció de les actuacions efectuades des de fa anys, al 2021 tenim un millor coneixement sobre el límits de l'ocupació del nucli antic de Sitges. Sabem que els ibers van ocupar la part alta del Puig, on vàrem localitzar fonamentalment sitges amb excedents agrícoles, mentre que al límit del replanell del turó es van trobar algunes construccions per la població resident.

També sabem que als carrers Major i Nou, les construccions ibèriques són espais domèstics, amb zones d'emmagatzematge. Cal destacar que, formant part de la sitja excavada durant la temporada 2016-2017, es va recuperar part d'un fust de columna feta de pedra calcària, que podria correspondre a una construcció més complexa que podem apuntar com a temple o espai de culte com a hipòtesi a confirmar en un futur.

A la reconstrucció d'en Sergi Segura s'han marcat en blanc les restes de les sitges o bé els espais on hem trobat murs (carrer Nou, carrer Major, Biblioteca i carrer Fonollar), mentre que la resta del dibuix obeeix als models habituals d'un poblat ibèric del segle III abans de Crist, adaptat a la topografia concreta. El possible espai de culte es localitza clarament i respon als models locals amb influència grega.

Per concloure, voldria agrair la col·laboració incondicional de l'arqueòleg territorial Magí Miret durant tot aquest procés iniciat fa més de tres dècades.

Bibliografia bàsica

GARCIA TARGA, Joan i IZQUIERDO TUGAS, Pere. (2015). "El Puig de Sitges, a la recerca de Subur", a: *Arqueologia de Sitges*, 1. Sitges: Consorci del Patrimoni de Sitges, p. 96-101.

GARCIA TARGA, Joan; MIRET I MESTRE, Magí i IZQUIERDO TUGAS, Pere. (2017). "El Puig de Sitges: de la primera edat del ferro a l'època romana", a: *Tribuna d'Arqueologia* 2014. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

GARCIA TARGA, Joan. (2021). "Intervencions arqueològiques al Puig de Sitges: Biblioteca Santiago Rusiñol i Carrer Major 4-6", a: *Arqueologia de Sitges. 2a Jornada. Arqueologia del conflicte*. Sitges: Consorci del Patrimoni de Sitges, p. 142-152.

Joan Garcia Targa, arqueòleg

Sitges, agost de 2021



Museu del Cau Ferrat
Museu de Maricel
Museu Romàntic
Palau de Maricel
Can Falç
Fundació Stämpfli

Oficines: carrer Davallada, 12,
3a planta
Edifici Miramar
08870 Sitges
Tel. 93 894 03 64
Fax 93 894 85 29
m.sitges@diba.cat
www.museusdesitges.cat



Ajuntament
de Sitges



Diputació
Barcelona

Amb el suport de:



Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura